

โรคไข้เลือดออกอีโบลา (Ebola Hemorrhagic Fever)

ข้อแนะนำสำหรับการป้องกันและการควบคุมการติดเชื้อสำหรับผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกอีโบลาหรือสงสัยติดเชื้อไข้เลือดออกอีโบล่าที่ได้รับการรักษาในโรงพยาบาล

แนะนำให้มีการดำเนินการป้องกันการติดต่อทางการสัมผัส (contact) และทางละออง (droplet) ตามมาตรฐานสำหรับกรณีที่มีการรับผู้ป่วยที่ได้รับการวินิจฉัยหรือสงสัยติดเชื้อไข้เลือดออกอีโบลา (Ebola HF) หรือโรคติดเชื้อไวรัสอีโบลา (Ebola Viral Disease)

ข้อแนะนำฉบับนี้เหมาะสำหรับการดำเนินการป้องกันและควบคุมในโรงพยาบาลเท่านั้น โดยสามารถใช้ร่วมกับข้อแนะนำด้านการใส่เครื่องป้องกันส่วนบุคคล (PPE) และการควบคุมป้องกันการติดเชื้อจากสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ที่ใช้ในสถานพยาบาล ในแนวปฏิบัตินี้ได้ระบุให้ บุคลากรทางการแพทย์ (Healthcare personnel) คือ บุคคลใด ๆ ที่ทำงานในสถานพยาบาล ที่มีโอกาสสัมผัสผู้ป่วย และ/หรือ สิ่งของต่าง ๆ เช่น สารคัดหลั่ง เวชภัณฑ์ อุปกรณ์ทางการแพทย์ พื้นผิวต่าง ๆ หรือ ละอองที่อาจเกิดขึ้นระหว่างการดูแลทางการแพทย์ที่สงสัยมีการติดเชื้อมาก่อน ซึ่งประกอบด้วย แพทย์ พยาบาล ผู้ช่วยพยาบาล เจ้าหน้าที่ นักเทคนิค เวชกรฉุกเฉิน ทันตแพทย์ เจ้าหน้าที่ทันตกรรม เภสัชกร เจ้าหน้าที่ห้องปฏิบัติการ เจ้าหน้าที่ห้องดับจิต นักเรียน นักศึกษา ฝึกงาน เจ้าหน้าที่อื่น ๆ ที่อาจไม่ได้สัมผัสผู้ป่วยโดยตรง เช่น งานธุรการ งานโภชนาการ แม่บ้าน ชักรีด เจ้าหน้าที่ความปลอดภัย นอกจากนี้ยังรวมถึงเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ในสถานพยาบาลที่มีโอกาสสัมผัสโรคดังกล่าว

ข้อแนะนำดังกล่าวได้ยึดตามข้อมูล ณ วันที่ 30 กรกฎาคม พ.ศ. 2557 ซึ่งอยู่ระหว่างสถานการณ์ดังนี้

- มีอัตราการเจ็บป่วยและเสียชีวิตสูงในผู้ป่วยติดเชื้อ
- มีความเสี่ยงของการติดเชื้อจากคนสู่คน
- ยังไม่มีวัคซีนและยาได้รับรอง โดยองค์การอาหารและยา (FDA)

รายละเอียด	ข้อแนะนำ	หมายเหตุ
การจัดการผู้ป่วย	<ul style="list-style-type: none"> - พักรักษาตัวในห้องเดี่ยว (ที่มีห้องน้ำส่วนตัว) และมีประตูปิด - มีการจัดบันทึกการเข้าออกห้องผู้ป่วย 	<ul style="list-style-type: none"> - พิจารณาจัดเจ้าหน้าที่ประจำประตูห้องผู้ป่วยเพื่อให้มีความมั่นใจในการใส่เครื่องป้องกันส่วนบุคคลอย่างสม่ำเสมอและถูกวิธี เมื่อมีการเข้าห้องผู้ป่วย
เครื่องป้องกันส่วนบุคคล (PPE)	<ul style="list-style-type: none"> - เจ้าหน้าที่ทุกคนต้องใส่เครื่องป้องกันส่วนบุคคล ดังนี้ <ul style="list-style-type: none"> - ถุงมือ - เสื้อกาวน์ (ป้องกันน้ำ) - แว่นตา (goggles) หรือแผ่นป้องกัน (eye shields) - หน้าปิดจมูก (facemask) - เครื่องป้องกันเพิ่มเติมอาจจำเป็นในกรณีเหล่านี้ เช่น พบเลือด สารคัดหลั่ง อาเจียน หรืออุจจาระ ปริมาณมาก ในสิ่งแวดล้อม เช่น <ul style="list-style-type: none"> - การใส่ถุงมือ 2 ชั้น - ถุงครอบรองเท้า - การคลุมบริเวณขา 	<ul style="list-style-type: none"> - เครื่องป้องกันส่วนบุคคลควรสวมใส่ก่อนเข้าสู่ห้องผู้ป่วย และต้องถอดด้วยความระมัดระวัง ไม่ให้สัมผัสตา เนื้อเยื่อ หรือเสื้อผ้า ที่มีโอกาสติดเชื้อ โรคได้ โดยอาจใช้เพียง 1 ครั้ง หรืออาจนำกลับมาใช้โดยผ่านกระบวนการทำความสะอาด ฆ่าเชื้อ ตามข้อแนะนำของผู้ผลิตและนโยบายของโรงพยาบาล - ปฏิบัติตามข้อแนะนำในการสวมใส่และถอดเครื่องป้องกันส่วนบุคคล - ควรทำความสะอาดมือทันทีหลังถอดเครื่องป้องกันส่วนบุคคล
อุปกรณ์ดูแลผู้ป่วย	<ul style="list-style-type: none"> - เครื่องมือที่ใช้กับผู้ป่วยควรเป็นเครื่องมือที่สามารถใช้แล้วทิ้งได้ - เครื่องมือที่จำเป็นต้องนำกลับมาใช้ซ้ำ ควรได้รับการทำความสะอาด ฆ่าเชื้อ ตามข้อแนะนำของผู้ผลิตและนโยบายของโรงพยาบาล 	
ข้อพิจารณาในการดูแลผู้ป่วย	<ul style="list-style-type: none"> - หลีกเลี่ยงการใช้เข็มหรือของมีคมกับผู้ป่วย - ควรมีการเจาะเลือดผู้ป่วยเฉพาะเท่าที่จำเป็นต่อการวินิจฉัย ติดตาม และการรักษาเท่านั้น - เข็มและของมีคมทุกชนิดควรได้รับการดูแลอย่างเป็นกรณีพิเศษและเก็บในภาชนะที่ป้องกันการทะลุของของมีคมดังกล่าว 	

รายละเอียด	ข้อแนะนำ	หมายเหตุ
<p>หัตถการที่ทำให้เกิดละออง (Aerosol generating procedure - AGPs)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - หลีกเลี่ยงหัตถการที่ทำให้เกิดละออง - หากจำเป็น ควรเพิ่มมาตรการป้องกันเพื่อลดโอกาสสัมผัสละอองที่เกิดขึ้นกับหัตถการที่เกี่ยวข้องกับผู้ป่วย - งดเยี่ยมระหว่างมีหัตถการ - จำกัดจำนวนของเจ้าหน้าที่ในบริเวณหัตถการให้เหลือเฉพาะเจ้าหน้าที่ที่จำเป็นเท่านั้น - ควรทำหัตถการในห้องแยกผู้ป่วยติดเชื้อผ่านทางอากาศ (Airborne Infection Isolation Room) ควรปิดประตู และหลีกเลี่ยงการเปิดประตู ยกเว้นการเข้าหรือออกจากห้องเท่านั้น และควรเปิดปิดห้องให้น้อยที่สุดระหว่างและหลังการทำหัตถการ - เจ้าหน้าที่ควรสวมถุงมือ เลือกกาวน์ ถุงมือ หน้ากากระดับ N-95 ขึ้นไปที่ได้รับการรับรอง โดย NIOSH ระหว่างหัตถการ - ทำความสะอาดพื้นผิวในสิ่งแวดล้อมใกล้เคียงหลังหัตถการ - หากมีการนำเครื่องป้องกันส่วนบุคคลมาใช้ซ้ำ ควรได้รับการทำความสะอาด ฆ่าเชื้อตามข้อแนะนำของผู้ผลิตและนโยบายของโรงพยาบาล - การเก็บและดูแลหน้าการป้องกันหลังทำการดูแลผู้ป่วย ควรดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการฝึกอบรมเท่านั้น 	<ul style="list-style-type: none"> - ปัจจุบันยังไม่มีข้อมูลชัดเจนของนิยาม “หัตถการที่ทำให้เกิดละออง” อย่างไรก็ตามหัตถการที่มักถูกรวมอยู่ในกรณีดังกล่าวได้แก่ <ul style="list-style-type: none"> - การใช้ BiPAP (Bilevel Positive Airway Pressure) - การส่องกล้องในปอด (Bronchoscopy) - การกระตุ้นเสมหะ (Sputum induction) - การใส่และการนำท่อช่วยหายใจออก (Intubation and extubation) - การดูดเสมหะในทางเดินหายใจแบบเปิด (open suctioning of airways) - แนะนำให้มีการใช้หน้ากากป้องกันชนิดที่มีแผ่นกรองที่สามารถใช้แล้วทิ้งได้ เนื่องจากความเสี่ยงของการติดเชื้อจากการนำหน้ากากป้องกันมาใช้ซ้ำ
<p>การดูแลความสะอาดของมือ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - เจ้าหน้าที่ควรทำความสะอาดมืออย่างสม่ำเสมอ ตั้งแต่ก่อน ระหว่าง และหลังสัมผัสผู้ป่วย รวมถึงการสัมผัสอุปกรณ์ที่สงสัยติดเชื้อ รวมถึงก่อนและระหว่างใส่เครื่องป้องกันส่วนบุคคล เช่น ถุงมือ - สถานพยาบาลควรตรวจสอบว่ามีอุปกรณ์ที่ใช้ในกาทำความสะอาดมืออย่างเพียงพอ 	<ul style="list-style-type: none"> - การดูแลความสะอาดของมือควรทำโดยการ ล้างมือด้วยสบู่ หรือใช้แอลกอฮอล์ฆ่าเชื้อ หากพบว่ามีอาการปนเปื้อนบริเวณมือ ควรล้างด้วยสบู่แทนการใช้แอลกอฮอล์
<p>การควบคุมการติดเชื้อในสิ่งแวดล้อม</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ดูเพิ่มเติม: (ข้อแนะนำชั่วคราวสำหรับการป้องกันการติดเชื้ออิวโบล่าสำหรับโรงพยาบาล) 	<ul style="list-style-type: none"> - ดูเพิ่มเติม: (ข้อแนะนำชั่วคราวสำหรับการป้องกันการติดเชื้ออิวโบล่าสำหรับโรงพยาบาล)
<p>การฉีดยาอย่างปลอดภัย</p>	<ul style="list-style-type: none"> - สถานพยาบาลควรปฏิบัติตามข้อแนะนำในการฉีดยาอย่างปลอดภัยภายในมาตรการ Standard precaution 	<ul style="list-style-type: none"> - อุปกรณ์ทุกชนิดที่เกี่ยวข้องกับการฉีดยาหรือการให้ยาทางเส้นเลือดผู้ป่วย ควรกำจัดบริเวณที่ทำหัตถการนั้น และไม่ควรมานำกลับมาใช้ซ้ำ
<p>ระยะเวลาของการดำเนินการตามมาตรการป้องกันการติดเชื้อ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ระยะเวลาของการดำเนินการตามมาตรการป้องกันการติดเชื้อ ควรได้รับการพิจารณาเป็นราย ๆ ไป ขึ้นกับการบริหารจัดการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 	<ul style="list-style-type: none"> - ปัจจัยที่ควรนำมาพิจารณา เช่น - การมีอาการที่เกี่ยวข้องกับการติดเชื้ออิวโบล่า วันที่อาการสิ้นสุด และสถานการณ์อื่น ๆ ที่ต้องได้รับการดูแลเฉพาะ เช่น การติดเชื้อวัณโรค การติดเชื้อ Clostridium difficile เป็นต้น รวมถึงข้อมูลทางห้องปฏิบัติการต่าง ๆ

รายละเอียด	ข้อแนะนำ	หมายเหตุ
<p>การติดตามและการดูแลเจ้าหน้าที่ที่มีโอกาสสัมผัสเชื้อโรค</p>	<ul style="list-style-type: none"> - สถานพยาบาลควรกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการติดตามและการดูแลเจ้าหน้าที่ที่มีโอกาสสัมผัสเชื้อโรค - สถานพยาบาลควรกำหนดนโยบายสำหรับเจ้าหน้าที่ให้มีการลาได้โดยไม่มีบทลงโทษ ให้มีการยืดหยุ่นและเหมาะสมกับนโยบายทางสุขภาพ ซึ่งหากมีความจำเป็นสามารถลาได้ - เจ้าหน้าที่ที่สัมผัสเลือด และ/หรือสารคัดหลั่งของผู้ป่วยสงสัยติดเชื้ออีโบล่า ผ่านทางผิวหนัง หรือผ่านทางเนื้อเยื่อ ควร: <ul style="list-style-type: none"> - หยุดทำงาน ทำความสะอาดผิวหนังบริเวณที่สัมผัสทันทีด้วยสบู่ ควรทำการล้างเนื้อเยื่อ เช่น เยื่อบุตา ที่สัมผัสด้วยน้ำสะอาดปริมาณมาก หรือน้ำยาล้างตา - ติดต่อแผนกอาชีวเวชศาสตร์ทันทีเพื่อการตรวจประเมินและรับการรักษาหลังการสัมผัสเชื้อ เพื่อป้องกันการติดเชื้อเช่น โรคเอดส์ โรคตับอักเสบ B และ C เป็นต้น - หากเจ้าหน้าที่มีอาการไข้เฉียบพลัน ปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ อาเจียน ท้องเสีย หรือมีอาการเลือดออกผิดปกติ หลังจากได้รับการสัมผัสกับผู้ป่วยที่สงสัยติดเชื้อ โดยไม่ได้มีการป้องกันอย่างถูกวิธี ควร: <ul style="list-style-type: none"> - งดและหยุดงานทันที - แจ้งผู้บังคับบัญชา - ขอเข้ารับการตรวจร่างกายและประเมินโดยแพทย์ - แจ้งเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง - ปฏิบัติตามข้อกำหนด ในการแยกผู้ป่วย จนกว่าจะไม่มีอาการติดเชื้อผู้อื่น - สำหรับเจ้าหน้าที่ที่มีการสัมผัสกับผู้ป่วยที่สงสัยติดเชื้อ โดยไม่ได้มีการป้องกันอย่างถูกวิธี ควร: <ul style="list-style-type: none"> - ขอเข้ารับการตรวจร่างกายและติดตามอาการรวมถึงอาการไข้ วันละ 2 ครั้ง เป็นเวลา 21 วันหลังการสัมผัส - โรงพยาบาลควรกำหนดให้มีการติดต่อเจ้าหน้าที่ที่มีการสัมผัสดังกล่าว วันละ 2 ครั้ง เพื่อติดตามอาการและบันทึกไข้ - อาจพิจารณาให้ทำงานได้ระหว่างที่ได้รับการติดตามไข้วันละ 2 ครั้ง ทั้งนี้ขึ้นกับนโยบายของโรงพยาบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 	

รายละเอียด	ข้อแนะนำ	หมายเหตุ
การติดตาม การดูแล และการอบรมผู้ที่จะเข้าเยี่ยม	<ul style="list-style-type: none"> - ควรเตรียม ยกเว้นบุคคลที่มีความสำคัญและ/หรือญาติใกล้ชิดต่อผู้ป่วยเท่านั้น - กำหนดขั้นตอนการติดตาม การดูแล และการอบรมผู้ที่จะเข้าเยี่ยม - ควรมีการกำหนดตารางการเยี่ยม โดย: <ul style="list-style-type: none"> - ตรวจคัดกรอง โรคไข้เลือดออกอีโบลา เช่น อาการไข้ หรืออาการต่าง ๆ เมื่อมาถึงโรงพยาบาล - ประเมินความเสี่ยงทางสุขภาพของผู้เข้าเยี่ยมและแนวโน้มการปฏิบัติตามมาตรการความปลอดภัย - ให้คำแนะนำก่อนการเข้าเยี่ยม เช่น การทำความสะอาดมือ หลีกเลี่ยงการจับพื้นผิวสัมผัสภายในห้อง การใส่เครื่องป้องกันส่วนบุคคลระหว่างอยู่ในห้องผู้ป่วย - ควรควบคุมผู้เข้าเยี่ยมให้อยู่ในบริเวณพื้นที่เยี่ยม บริเวณรอ และพื้นที่ใกล้เคียงเท่านั้น 	<ul style="list-style-type: none"> - หากผู้เข้าเยี่ยมมีการสัมผัสผู้ป่วย โรคไข้เลือดออกอีโบลาก่อนและระหว่างเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล นับเป็นกลุ่มเสี่ยงที่อาจทำให้เกิดการติดเชื้อไปยังผู้ป่วยอื่น ญาติผู้ป่วยอื่น รวมถึงเจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาล